

PUHE,

LAUSUTTU HELSINGISSÄ PIDETYSSÄ SUURESSA SOITTOJUHLASSA V. 1923.

Arvoisat juhlavieraat! Syvien rivien toiminnassa on eräs piirre, joka täyttää jokaisen niiden ystävän sydämen mitä vilpittömimmällä ilolla. Tämä piirre on se, että syvien rivien toiminta laajenemistaan laajenee, leviää yhä useammille aloille mitä suurimmalla menestyksellä. Se on kasvanut valtiollisesta ja ammatillisesta alkujuuresta, mutta siitä juuresta on versonut suuri, komea puu: »Siitä kasvoi kaunis taimi, yleni vihanta virpi, nousi maasta mansikkaisna, kasvoi monihaarukkaisna.» Syvät rivit ovat perustaneet sivistysseuroja, työväen akatemioja, henkivakuutusyhtiöitä, palovakuutusyhtiöitä, säästökassoja, osuuskauppoja ja — last not least — musiikki- ja urheiluseuroja — tässä vain muutamia esimerkkiä syvien rivien innostuksen ja uhraavaisuuden aikaansaamista laitoksista. Voi jo väittää vanhan Terention sanoilla, että pohjakeroksille »ei mikään inhimillinen enää ole vierasta». Ja kaikella tällä on erinomaisen suuri merkitys. Sillä ainoastaan siten, että syvät rivit laajentavat toimintansa kaikille inhimillisille aloille ulottuvaksi, voivat ne *pysyväisesti* pitää käsissään sen perinnön, joka keran ihmiskunnan järkähtämättömän kehityksen mukaisesti niille lankeaa. Suhteellisen helposti voi väkiryynnäköllä tehdä valloituksia, mutta paljon vaikeampaa on pitää niitä pitempiä aikoja käsissä. Napoleon I:nkin, maailman suurimman väkivallan käyttäjän, täytyi vihdoin huudahtaa: »Tiedättekö, mikä minua tässä maailmassa enimmäen hämmästyttää? Raa'an väkivallan kykenemättömyys luomaan jotakin pysyväistä. Maailmassa on vain kaksi välikappaletta: miekka ja henki, kulttuuri. Ajan pitkään henki aina voittaa miekan.»

Sen ovat nyt syvät rivit ruvenneet paremmin ymmärtämään. Ja sen ymmärsi samoin porvaristo jonkin

aikaa ennen Ranskan suurta vallankumousta v. 1789, joka tuotti *sille voiton kautta koko sivistyneen maailman*. Porvarilliset ainekset kohosivat yhä korkeammalle aateliston ja papiston rinnalle, jotka kadottivat yhä enemmän entistä merkitystään, kunnes se kutistui sangen vähäiseksi.

Mutta kulttuuri ei ole yksin hengen, sielun vaan myöskin ruumiin tasasuhtaista harjoittamista. Tosin ei nykyään korkein tiedekään voi sanoa meille, mitä sielu oikeastaan on, yhtä vähän kuin mitä ruumis on. Koska kaikki on kokoonpantu molekyyleistä, nämä taas atomeista ja nämä vuorostaan elektroneista ja koska viimeksimainituilla ei ole minkäänlaisia aineellisuuden varsinaisia tunnusmerkkejä, niin seuraa esim. osvoldilaisten käsityksen mukaan, että aineellisuuden, »materian», olemassaolo on jotenkin epäilyksenalaista; kaikki on energian eri ilmenemismuotoja. Materialistiset monistit taas väittävät, että henki on jokin materian ominaisuus eikä siis mikään erityinen olemus. Mutta me puhumme vielä toistaiseksi sekä henkisistä, että ruumiillisista harrastuksista. Ja sekin on erinomaisen ilahduttava ilmiö, että syvät rivit yhtä paljon harrastavat sekä sielun että ruumiin kehitystä. Ei löydy hartaampia eikä todellisempia tieteen harrastajia kuin kansan syvät rivit. Ja taiteen suhteen on asianlaita sama. On melkein liikuttavaa nähdä, miten suurella harrastuksella ja uhraavaisuudella ne viljelevät esim. näytelmätaidetta ja soittoa. Ja toiselta puolen, miten paljon ne uhraavatkaan kehittääkseen ruumiin kauniiksi, sopusuhtaiseksi ja voimakkaaksi!

Me tulemme tässä juhlassa näkemään todistuksia molemmista mitä runsaimmassa määrässä. Me tulemme kuulemaan ihmisten syvimpien tunteitten tulkintaa soitossa ja laulussa; me tulemme näkemään kauniisti ja voimakkaasti kehittyneitä ruumiita jalossa kilpailussa keskenänsä.

Me elämme nykyään suurta murrosaikaa, joka kantaa kohdussaan uusia oloja, jolloin vanhat epäjumalat

joka taholla kaatuvat. Mutta syvyydestä nousee uusia voimia, jotka asettavat kaatuneitten paikalle parempia ihanteita ja jotka suorittavat historiallisen tehtävänsä.

Jo Marx lausui taistelussaan Proudhonia vastaan: »Tämä on se aika, jolloin kuntoa, rakkautta, vakautusta, tietoa, omaatuntoa j. n. e., sanalla sanoen kaikkea pidetään kaupaksi. Se on yleisen turmeluksen, yleisen lahjomisen aika eli — taloudellisesti puhuen — aika, jolloin jokainen tavara, aineellinen tai siveellinen, tuodaan kauppatavarana myytäväksi, oikein kauppa-arvonsa mukaan punnittavaksi.»

Mutta silti ei ihmiskunnan tarvitse joutua epätoivoon. Nuori, innostunut runoilija lohduttaa sitä kaunein, ihanin säkein:

»Veljen! Ei ole unta se, haavetta vaan!
 Katso, kuinka jo synkeä yö!
 Katso: liiaksi tuskia päällä jo maan,
 liian mahtava synnin työ!
 Nääntyy kohta jo maailma, loppuvi näin
 taisto! — Silloin oi, kohottaa
 sädehohtoa rakkauden kirkasta päin
 katseen loistavan kansa ja maa.»

Suuret juhlat lohduttavat lämmittävät, ylentävät mieltä.

TULEVAISUUTTA KOHTI.

Kun tarkastaa nykyistä maailman menoa, niin paraimmankin optimistin sydäntä kouristaa; hän on vähällä muuttua pessimistiksi, hän vaipuu ehdottomasti tuon tuostakin synkkiin ajatuksiin. Maailman pahuuden ja kehnouden valittaminen ei muuten ole mitään uutta; se ilmenee vähän väliä sekä syystä että syyttä. Mutta omituista tässä epätoivoisessa, synkässä katsantokannassa on se, että se esiintyy aikana, jolloin ihmiskunta on niin ylpeä muka »korkeasta sivistyksestään», jolloin tehdään niin suuremmoisiksi keksintöjä, että päätä huijaa, jolloin ihminen muka on kohonnut oikein »luon-